

KẾT HỢP SỨC MẠNH DÂN TỘC VỚI SỨC MẠNH THỜI ĐẠI THỰC HIỆN THÀNH CÔNG NGHỊ QUYẾT ĐẠI HỘI LẦN THỨ XIII CỦA ĐẢNG

NGUYỄN THỊ HOA PHƯỢNG^(*)

Ngày nhận bài: 23/12/2023

Ngày thẩm định: 28/12/2023

Ngày duyệt đăng: 20/01/2024

Tóm tắt: Trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn nhận thức sâu sắc tầm quan trọng của việc kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại, coi đây là quy luật, bài học của cách mạng Việt Nam; là bộ phận hợp thành chiến lược của Đảng và là yếu tố quyết định thắng lợi của đất nước ta. Kế thừa quan điểm về kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại qua các kỳ đại hội, Đại hội lần thứ XIII của Đảng tiếp tục xác định kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại trở thành mục tiêu, nhiệm vụ, quan điểm xuyên suốt trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế. Bài viết phân tích một số quan điểm của Đảng tại Đại hội lần thứ XIII về kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại và quá trình thực hiện từ đầu nhiệm kỳ Đại hội lần thứ XIII đến nay.

Từ khóa: kết hợp; sức mạnh dân tộc; sức mạnh thời đại; Đại hội lần thứ XIII

Sức mạnh dân tộc hay nội lực của quốc gia, dân tộc là tổng hợp nguồn lực nội sinh, lợi thế của quốc gia, dân tộc trên phương diện tự nhiên và xã hội, chứa đựng những giá trị vật chất, tinh thần của quốc gia, dân tộc trong các lĩnh vực kinh tế, chính trị, văn hoá, xã hội, tài nguyên thiên nhiên, nguồn lực con người, kể cả dưới dạng tiềm lực. Sức mạnh dân tộc là yếu tố bên trong, là cội nguồn, gốc rễ giữ vai trò quan trọng nhất, quyết định sự phát triển bền vững của quốc gia, dân tộc. Sức mạnh thời đại là sức mạnh ngoại lực, thể hiện ở sự tiến bộ của nhân loại về vật chất và tinh thần trong các lĩnh vực kinh

tế, chính trị, văn hóa, xã hội, có tác dụng thúc đẩy sự phát triển, tiến bộ xã hội; sức mạnh đoàn kết quốc tế của các lực lượng tiến bộ trên thế giới và sức mạnh quy luật khách quan của xã hội loài người tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Đảng luôn nhận thức đúng đắn sức mạnh dân tộc là yếu tố nội lực có ý nghĩa quyết định, là cơ sở thu hút, tiếp nhận một cách hiệu quả sức mạnh thời đại. Đặt trong mối quan hệ biện chứng với sức mạnh dân tộc, sức mạnh thời đại chỉ có thể được phát huy bởi sức mạnh nội lực. Ngược lại, sức mạnh thời đại khi được phát huy sẽ phát triển và khơi dậy tiềm năng, sức mạnh dân tộc, nâng cao giá trị của sức mạnh dân tộc. Kết hợp sức mạnh dân tộc

^(*) TS, Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

và sức mạnh thời đại tạo ra sức mạnh tổng hợp để thực hiện mục tiêu, nhiệm vụ cách mạng. Kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại là chiến lược của Đảng và là yếu tố góp phần quyết định thắng lợi của dân tộc, đặc biệt trong giai đoạn hiện nay.

Đại hội lần thứ XIII của Đảng (tháng 01/2021) diễn ra trong bối cảnh đất nước trải qua 35 năm đổi mới, 30 năm thực hiện Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội năm 1991. Đại hội đã xác định chủ đề: “Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, khơi dậy khát vọng phát triển đất nước, phát huy ý chí, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, kết hợp với sức mạnh thời đại, tiếp tục đẩy mạnh toàn diện, đồng bộ công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định, phấn đấu đến giữa thế kỷ XXI, nước ta trở thành nước phát triển, theo định hướng xã hội chủ nghĩa”⁽¹⁾, đồng thời đề ra nhiệm vụ “Tiếp tục thực hiện đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, đa dạng hóa, đa phương hóa; chủ động và tích cực hội nhập quốc tế toàn diện, sâu rộng, có hiệu quả; giữ vững môi trường hòa bình, ổn định, không ngừng nâng cao vị thế, uy tín quốc tế của Việt Nam”⁽²⁾; “Kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại; nêu cao ý chí độc lập, tự chủ, chủ động, tích cực hội nhập và nâng cao hiệu quả hợp tác quốc tế, phát huy tối đa nội lực, tranh thủ ngoại lực, trong đó nguồn lực nội sinh, nhất là nguồn lực con người là quan trọng nhất”⁽³⁾.

Đây là lần đầu tiên Đảng đưa nội dung “sức mạnh thời đại” vào chủ đề đại hội. Văn kiện Đại hội cũng chỉ rõ kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại trở thành mục tiêu, quan điểm chỉ đạo sự nghiệp cách mạng của Đảng. Ngày nay, trong thời đại toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, Cách mạng công nghiệp lần thứ tư diễn ra mạnh mẽ trên thế giới, tạo

thời cơ và thách thức đối với mọi quốc gia; ảnh hưởng và tác động nhanh chóng, trực tiếp đến nước ta. Xu thế của thời đại, luật pháp, các quan hệ quốc tế, sự hợp tác, ủng hộ của các nước, cộng đồng quốc tế là sức mạnh to lớn để Việt Nam nắm bắt thời cơ, vượt qua thách thức giữ vững độc lập, chủ quyền, môi trường hòa bình, ổn định, phát triển nhanh, bền vững. Do đó, việc đưa nội dung “phát huy ý chí, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc kết hợp với sức mạnh thời đại” vào chủ đề Đại hội lần thứ XIII là cần thiết, đúng đắn, có ý nghĩa quan trọng đối với Đảng và dân tộc ta.

Qua gần 40 năm đổi mới, nhận thức và đề cao nhiệm vụ kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại, nước ta đã đạt được nhiều thành tựu to lớn trong phát triển kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội. Từ một nước có nền kinh tế yếu kém, lạc hậu, đóng cửa trong cơ chế kế hoạch hóa, tập trung, bao cấp, bị bao vây, cấm vận nặng nề..., Việt Nam trở thành nước có nền kinh tế mở hàng đầu trong khu vực ASEAN, tăng trưởng kinh tế ở mức cao. Việt Nam đã trở thành bạn, đối tác tin cậy và thành viên có trách nhiệm trong cộng đồng quốc tế, có quan hệ ngoại giao với đa số quốc gia thành viên Liên hợp quốc, tham gia hầu hết các thiết chế liên kết khu vực và toàn cầu (AFTA, APEC, ASEM, TPP, CPTPP, WTO...). Từ đầu nhiệm kỳ Đại hội lần thứ XIII của Đảng đến nay, Việt Nam không ngừng khẳng định vị thế trên trường quốc tế: được tin nhiệm bầu vào nhiều vị trí, đảm nhận trọng trách quốc tế quan trọng, nhất là trong ASEAN và Liên hợp quốc, như Ủy viên không thường trực Hội đồng Bảo an, Phó Chủ tịch Đại hội đồng Liên hợp quốc khóa 77, thành viên Hội đồng Nhân quyền Liên hợp quốc nhiệm kỳ 2023 - 2025, Ủy ban Di sản thế giới, Ủy ban Luật pháp quốc tế⁽⁴⁾... Bên cạnh đó, Việt Nam cũng đóng góp tích cực vào các vấn đề chung chống biến đổi khí hậu, cắt giảm khí thải, cử cán bộ, chiến sĩ tham gia

thực hiện sứ mệnh gìn giữ hòa bình, hỗ trợ nhân đạo cho các quốc gia chịu thiên tai, xung đột... Chưa bao giờ vị thế, uy tín và hình ảnh nước Việt Nam độc lập, tự chủ, phát triển năng động, là bạn bè thủy chung, chân thành, là đối tác tin cậy, là thành viên tích cực và có trách nhiệm nổi bật trên trường quốc tế như hiện nay.

Tính đến cuối năm 2023, Việt Nam có quan hệ ngoại giao với 193/193 quốc gia, vùng lãnh thổ trên thế giới; có quan hệ ngoại thương, ký hiệp định thương mại tự do song phương với hàng trăm thị trường, đối tác... Điều này thể hiện sự hội nhập sâu sắc của kinh tế Việt Nam với kinh tế khu vực và thế giới, trở thành bộ phận hữu cơ của kinh tế khu vực và thế giới. Thành tựu phát triển đất nước về mọi mặt trong những năm qua chứng minh nhận thức đúng đắn và sự lãnh đạo của Đảng khi kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại trong giai đoạn lịch sử mới, làm cho cơ đồ, vị thế, uy tín quốc tế của nước Việt Nam không ngừng được nâng lên.

Qua nửa đầu nhiệm kỳ Đại hội lần thứ XIII, Hội nghị Trung ương bảy khóa XIII của Đảng (tháng 5/2023) đã đánh giá: ở lĩnh vực đối ngoại, thành tựu nổi bật mà Việt Nam đạt được là tham gia và đóng góp vào các cơ chế, diễn đàn đa phương, góp phần nâng cao vai trò, vị thế của đất nước trên trường quốc tế, đồng thời minh chứng cho nỗ lực triển khai chủ trương, đường lối đối ngoại do Đại hội lần thứ XIII của Đảng đề ra. Hình ảnh một Việt Nam tích cực, trách nhiệm tại các cơ chế, diễn đàn đa phương đã giúp Việt Nam trở thành mắt xích trong các liên kết kinh tế quan trọng, ngày càng gắn kết sâu rộng với thế giới để phục vụ phát triển kinh tế - xã hội đất nước. Thông qua việc tham gia và trực tiếp đóng góp trí tuệ, tiếng nói tại các cơ chế, diễn đàn này đã củng cố, nâng cao vị thế và vai trò của Việt Nam trong quan hệ với các nước và các tổ chức, diễn đàn quốc tế; bảo vệ

lợi ích quốc gia, dân tộc; tái khẳng định Việt Nam là thành viên tích cực, tin cậy, có trách nhiệm trong cộng đồng quốc tế; chung tay cùng thế giới giải quyết các thách thức chung như an ninh biển, biến đổi khí hậu... Một trong những thành công của Việt Nam khi tham gia xử lý các vấn đề này luôn kết hợp giải quyết hài hòa lợi ích quốc gia dân tộc với việc thực hiện luật pháp quốc tế, Hiến chương Liên hợp quốc và tình hình thực tế mối quan hệ với các nước.

Bối cảnh mới của tình hình thế giới và trong nước với thuận lợi và khó khăn đan xen, đặt ra nhiều vấn đề, yêu cầu mới, phức tạp đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Để đưa đất nước vững bước tiến lên, phát triển nhanh và bền vững, đạt được mục tiêu đến giữa thế kỷ XXI trở thành nước phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa, Đảng khẳng định tiếp tục thực hiện đường lối đổi mới, trong đó, kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại trở thành phương châm hành động trong sự nghiệp xây dựng, bảo vệ Tổ quốc. Việc kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại thực hiện thành công Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng, ***cần tập trung vào một số vấn đề*** sau:

Thứ nhất, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của cả hệ thống chính trị và nhân dân về tầm quan trọng của kết hợp sức mạnh dân tộc và sức mạnh thời đại trong thực hiện các mục tiêu, nhiệm vụ Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII đề ra. Theo đó, cần phát huy sức mạnh tổng hợp của đất nước, phát huy sức mạnh ngoại lực trên cơ sở sức mạnh nội lực. Các cấp ủy đảng, chính quyền, hệ thống chính trị cần tuyên truyền nội dung biểu hiện sức mạnh dân tộc và sức mạnh thời đại. Từ đó, cần xác định nhiệm vụ kết hợp sức mạnh dân tộc và sức mạnh thời đại, trong đó trách nhiệm nâng cao sức mạnh dân tộc thể hiện ở trách nhiệm xây dựng, chỉnh đốn Đảng để giữ

vững vai trò lãnh đạo Nhà nước và xã hội; trách nhiệm xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc trên cơ sở liên minh giai cấp công nhân, nông dân và đội ngũ trí thức; trách nhiệm giữ vững sự ổn định chính trị và trách nhiệm đối với sự nghiệp quốc phòng, an ninh. Đối với việc phát huy sức mạnh thời đại, cần hiểu rõ về giá trị của xu thế hòa bình, độc lập, dân chủ và tiến bộ xã hội đối với toàn thế giới; cuộc cách mạng khoa học - công nghệ mới tạo bước phát triển nhảy vọt về lực lượng sản xuất và đẩy nhanh quá trình quốc tế hóa sản xuất và xu thế toàn cầu hóa; quá trình toàn cầu hóa tác động, phụ thuộc lẫn nhau giữa các quốc gia, dân tộc trên thế giới. Trong xu thế hiện nay, phát huy sức mạnh thời đại cần nhận diện những vấn đề liên quan đến vận mệnh dân tộc và phối hợp hành động để giải quyết những vấn đề toàn cầu.

Thứ hai, định vị Việt Nam, cách mạng Việt Nam trên trường quốc tế, gắn cách mạng Việt Nam với cách mạng thế giới, từ đó xác định đúng hướng phát triển. Kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại phải vừa phù hợp với điều kiện cụ thể và đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước, vừa phù hợp xu thế chung của cách mạng thế giới. Cần xây dựng, củng cố, phát triển các nguồn nội lực quốc gia, trong đó, quan trọng nhất là yếu tố con người. Trong điều kiện hiện nay, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực là yêu cầu vừa có tính cấp thiết vừa có tính lâu dài nhằm tăng cường sức mạnh dân tộc.

Thứ ba, kiên quyết giữ vững nguyên tắc độc lập, tự chủ, tự lực, tự cường và không ngừng sáng tạo trong kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại, tiếp thu sức mạnh từ bên ngoài. Trong bối cảnh hiện nay, độc lập, tự chủ của quốc gia trước hết biểu hiện về mặt kinh tế vì đây chính là nền tảng vật chất cơ bản để phát triển đất nước. Độc lập, tự chủ về kinh tế có quan hệ biện chứng với độc lập, tự chủ

về chính trị, văn hóa - xã hội,... Bảo đảm độc lập, tự chủ về kinh tế nghĩa là phải giữ vững, bảo vệ và phát huy bản sắc văn hóa truyền thống dân tộc, bảo đảm định hướng xã hội chủ nghĩa trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế. Hợp tác và hội nhập quốc tế là quá trình vừa hợp tác, vừa đấu tranh, quá trình này phải bảo đảm kiên định lợi ích quốc gia, dân tộc chân chính là xây dựng thành công và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, coi đó là lợi ích cao nhất, tránh tình huống bị động, đối đầu, lôi kéo tham gia vào liên minh bên này chống bên kia hoặc tự đẩy mình vào thế cô lập. Trong quá trình hội nhập quốc tế, trên cơ sở hiểu biết sâu sắc tình hình thế giới, cần linh hoạt, sáng tạo, nhạy bén điều chỉnh ứng xử phù hợp với xu thế chuẩn mực chung của khu vực và quốc tế. Chủ động, tích cực nắm bắt thời cơ, thuận lợi, tạo thế và lực cho đất nước, đồng thời khắc phục, tránh các nguy cơ, khó khăn, bảo đảm mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội.

Thứ tư, chú trọng nhiệm vụ xây dựng thế trận lòng dân, tăng cường đoàn kết dân tộc, phát huy sức mạnh đoàn kết, đồng thuận của nhân dân trong và ngoài nước để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đó chính là sức mạnh tự cường bên trong, là nội lực quyết định. Sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân tộc Việt Nam là nguồn nội lực quan trọng, nhất là, trước tình hình các thế lực thù địch ra sức thực hiện âm mưu “diễn biến hòa bình”, chia rẽ các tầng lớp nhân dân trong xã hội, thì càng phải chú ý tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc với ý nghĩa, vai trò quan trọng quyết định thắng lợi trong công cuộc xây dựng, bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Tăng cường vai trò nòng cốt chính trị, trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội trong xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc...

Đối với việc phát huy sức mạnh của người Việt Nam ở nước ngoài trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, cần nhận thức đầy đủ về vai trò, tầm quan trọng của người Việt Nam ở nước ngoài trong việc phát huy khối đại đoàn kết toàn dân tộc, phát huy sức mạnh nội lực⁽⁵⁾. Thực hiện có hiệu quả các văn bản của Đảng và Nhà nước về người Việt Nam ở nước ngoài như Kết luận số 12-KL/TW ngày 12/8/2021 của Bộ Chính trị về *công tác người Việt Nam ở nước ngoài trong tình hình mới*; Nghị quyết số 169/NQ-CP ngày 31/12/2021 của Chính phủ ban hành *Chương trình hành động của Chính phủ tiếp tục đẩy mạnh thực hiện Nghị quyết số 36-NQ/TW, Chỉ thị số 45-CT/TW và Kết luận số 12-KL/TW của Bộ Chính trị về công tác người Việt Nam ở nước ngoài giai đoạn 2021 - 2026...*

Các cấp ủy, chính quyền địa phương cụ thể hóa thành các chương trình, kế hoạch cụ thể để thu hút, tập hợp, phát huy vai trò của người Việt Nam ở nước ngoài đối với sự phát triển của địa phương, đất nước.

Nhất quán trong chủ trương, chính sách đối với cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài, là bộ phận không tách rời, là nguồn lực quan trọng của dân tộc Việt Nam, là nhân tố quan trọng góp phần tăng cường quan hệ hợp tác, hữu nghị giữa nước ta với các nước. Việc thúc đẩy thực hiện công tác người Việt Nam ở nước ngoài toàn diện và mạnh mẽ tiếp tục thể hiện rõ tình cảm và trách nhiệm của Đảng và Nhà nước trong việc chăm lo cho cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài, từ đó động viên, khích lệ đồng bào nỗ lực vươn lên, khơi dậy tiềm năng, phát huy nguồn lực to lớn và hướng về quê hương, đất nước.

Tóm lại, kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại, sức mạnh trong nước và sức mạnh quốc tế đã trở thành phương châm, quy luật, bài học lớn của cách mạng Việt Nam. Chính sự kết hợp này đã tạo nên sức mạnh tổng hợp của cách mạng Việt Nam, nguồn gốc của những thắng lợi quyết định

vận mệnh của dân tộc trong hai cuộc trường chinh vĩ đại. Trong bối cảnh thế giới và tình hình đất nước hiện nay, Đảng luôn coi kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại là một trong những chủ trương cơ bản của đường lối cách mạng, bảo đảm thực hiện mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Để thực hiện thắng lợi các mục tiêu phát triển đất nước đến năm 2030 và định hướng đến năm 2045, thực hiện khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc, trước hết là thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng, trong những năm còn lại của nhiệm kỳ, toàn Đảng, toàn dân cần quán triệt quan điểm sức mạnh dân tộc, sức mạnh nội sinh là yếu tố quyết định, sức mạnh thời đại, sức mạnh bên ngoài là yếu tố quan trọng để không ngừng phát huy thế và lực mới, sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc, không ngừng nâng cao vị thế và uy tín quốc tế của Việt Nam □

(1), (2) và (3) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.56, 117-118 và 110-111

(4) *Những kết quả nổi bật trong công tác đối ngoại của Việt Nam thời gian qua*, <https://www.qdnd.vn>, ngày 16/12/2023

(5) *Cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài đóng góp xây dựng đất nước*, <https://nhandan.vn>. Theo Ủy ban Nhà nước về người Việt Nam ở nước ngoài, hiện có khoảng 5,3 triệu người Việt Nam sinh sống, làm việc tại 130 quốc gia và vùng lãnh thổ, với hơn 500.000 doanh nhân, trí thức có trình độ cao, luôn tích cực tham gia “hiển kế” cho Đảng, Nhà nước trong nhiều vấn đề quan trọng. Theo số liệu của Ngân hàng Thế giới (WB), lượng kiều hối về Việt Nam trong năm 2021 ước tính ở mức hơn 18 tỷ USD, tổng lượng kiều hối có thể tăng 4,4% trong năm 2022 và được dự báo tăng 3,6% đến 4,5% trong năm tiếp theo, ngày 02/12/2023